

Reality show s milencem napříč Amerikou

Milostný a dobrodružný cestopis a průvodce

18 Kalifornie: Temecula, srdce vinařství

Tady nejde o množství, ale o kvalitu. A grepy tu rostou šťavnaté a sladké. Na odlehlém tábořišti jsem slyšela šum letících ptačích křídel.

Čím víc se blížíme k Temecule, tím je mi tepleji. Tady se nemusím bát, že umrznu, jakmile vystrčím nos z auta. Mé představy o Kalifornii se konečně trochu naplňují. Určitě hlavně díky teplu, ale možná jsou i vinice na stráních o něco sugestivnější než pobřežní palmy. Temecule se říká srdce jihokalifornského vinařství. Leží na mezistátní dálnici I-15, která spojuje San Diego s Las Vegas a cestou se lehce otírá o Los Angeles. Směrem k východu vybíhá ze samého centra města dlouhatánská ulice Rancho California Road, jež vás dovede do vinného údolí.

Temecula si nevydobyła svou přezdívku množstvím vína, ale jeho kvalitou. Vinařů je tu jenom šestnáct, všichni však vyrábějí prvotřídní víno. Každý z nich se pyšní několika lahvemi ověčenými medailemi a někteří jich mají podstatně víc než několik. Téměř všichni jsou šikovně soustředěni právě podél **Rancho California Road**. Pěkně jeden za druhým, takže jsme projížděli cik cak: jednou odbočit vlevo, podruhé mírně do kopečka vpravo, od návštěvy k návštěvě a několikrát i od skleničky ke skleničce.

Vínu se tu daří díky spojení unikátního mikroklimatu s dobře odvodněnou granitovou půdou. Od oceánu, vzdáleného pouhých 35 kilometrů, sem skrz průsmyky pobřežních hor proniká vzduch, který je pro hrozny ideální a výrazně přispívá k jejich kvalitě.

Krajina kolem Rancho California Road a dál směrem k horám se vlní – řekněme jako stádo ovcí na pochodu. Není to jeden kopeček tady a další támhle, ale mnoho táhlých hřbetů, tu kratších, tam delších, které klesají jako mořská vlna a po pár desítkách nebo snad stovkách metrů se zase zvedají do oblouku, aby se vzápětí rozběhly do roviny a potom se opět vyklenuly do vlnky. Kopečky vyčuhují za sebou a vedle sebe, jako když děti vrší na pláži asymetricky různě vysoké bábovičky. Téměř všechny jsou pokryté vinicemi a jenom ty příliš strmé a příliš kamenité zůstávají jen lehce travnaté nebo skromně porostlé křovím a stromy. Některé vinice jsou teď na jaře holé, protože nově vysázené hlavy se ještě pořádně neprobudily k životu. Zdátky vypadají hnědočervené lány jako pruhované. Na východě se na obzoru tyčí pohoří Santa Rosa Mountains jako obří ochranný val.

Proplétáme se úhledným, ale vymeteným městem – jasný znak, že jsme zde v pracovní době. Líbí se mi tu. Je to tím sluncem a teplem, dělají zázraky. Noc sice asi bude chladná, jsme v nadmořské výšce 460 metrů a v podstatě v horách, ale hůře než na pobřeží snad být nemůže.

Nejdůležitějším úkolem prvního dne je najít si ložnici. Jak se ukazuje, je to také úkol nejobtížnější. V těsné blízkosti města není žádný státní park s kempem – ale směrem na Aguangu je na mapě vyznačené tábořiště Dripping Spring, asi tak třicet kilometrů daleko. Nemáme ani lepší, ani jinou variantu, a tak vyrážíme a za chvíli už stoupáme do kopců. Po obyčejné křivolaké asfaltce, místy děravé jako staré ponožky, se vzdalujeme od města víc, než se nám líbí. Projíždíme opuštěnou krajinou, nad kterou se vznáší neobyčejně intenzivní, lahodná a svěží vůně. Vydechují ji citrusy, hlavně grapefruity a citrony, které se pěstují v Temecula Valley spolu s hrozny. Vůně vytváří v okolní pustině nápadný a bizarní kontrast. Tábořiště jsme našli, jenže zavřené. Podle seznamu RV parků by měl být jeden u silnice, po které jedeme. Pokračujeme tedy dál, ale stále nic. Nocování někde na krajnici nebo na polní cestě nepřipadá v téhle pustině vůbec v úvahu. Míjíme zanedbanou cestu přehrazenou závorou z mizerně opracované klády a označenou hodně zašlým vypáleným nápisem Ranch. Nezdá se, že by po ní někdo často jezdil. Projíždíme kolem zříceniny dřevěného domku. Pro bezdomovce určitě luxusní apartmán – ale jsme v zemi, kde bychom si ani v bídě nejvyšší nedovolili nabourat se do polorozpadlé chatrče, která určitě někomu patří. Umím si představit šerifskou návštěvu. I když tahle oblast vypadá naprosto pustě, nedůvěřuju ani zločincům, ale ani zákonu. Zejména zákon má v Americe podivnou schopnost vynořit se v nejneočekávanějších okamžicích na nejneočekávanějších místech. Rozhodně nemám chuť zkoušet, zda by se vynořil i v okamžiku, kdy by na místě byli zločinci. Mohl by zafungovat zákon schválnosti. A tak nám stejně nezbyvá nic jiného než pokračovat a doufat, že v RV parku najdeme útočiště. Naděje se ukázaly jako plané: partička teenagerů nám sdělila, že park otevírá až za týden. Takže zase vpřed, podle seznamu bychom měli mít před sebou ještě jeden. Stále jedeme dopředu a stále nic. Dlouho ani není koho se zeptat, protože tu nejsou žádné stopy po lidech. Až najednou domeček, a rovnou hospoda. Vevnitř vypadá trochu jako trampská putyka odněkud od Berounky, ale spíše je to zastávka pro místní řidiče. Vypytávám se, hostinská mi čte v očích zoufalství a snaží se pomoci. Stejně tak další dva chlapíci postávající ve výčepu – ovšem jejich příspěvek moc povzbuzující není, protože mluví o dvou RV parcích, které jsou však zrušené. Hostinská je odhání, zrušené parky nám jsou k ničemu, má jiný nápad. Vidím na ní radost, když mě ujišťuje, že několik mil dopředu po silnici je státní park s kempem. Jménu porozumím, teprve když mi ukáže cestu na mapě. Jednoduchý nákres má přilepený na víku mrazicího pultu – zřejmě nejsme první ani poslední, kdo se u ní zastavuje a hledá nocleh.

Během deseti minut, které jsem strávila v hospůdce, den zešedl. Stmívá se, rychle a neúprosně. Mám obavy, jestli najdeme park před setměním, a jestli ho vůbec najdeme. Tma padla najednou, jako by ji někdo vyklopil z hrnce – a přesně v tom okamžiku jsem zahlédla vlevo u silnice, napůl skrytou stromy, nenápadnou ceduli **Oak Grove State Park**. Kdybychom ho nehledali, kdybychom nevěděli, že tady někde musí být, mineme ho a skončíme ztraceni uprostřed tmy a pustých hor. Jsme v řídkce obydlené oblasti Clevelandského národního lesa. V dohledu není žádné velké město. Úplně přesně řečeno, v dosahu několika desítek mil není vůbec žádné město.

Po pěti minutách v parku mi bylo jasné, že Oak Grove je náhrada za strádání i vzdálenost od Temeculy. Už se úplně setmělo. Reflektory auta osvětlují úzkou asfaltku, která vede parkem ve dvou smyčkách a na níž jsou „zavěšená“ jednotlivá stání. Vybrali jsme si jedno a zaparkovali. Máme naprosté soukromí: nejen proto, že z jednaosmdesáti míst je jich v rozlehlém

kempu obsazeno jenom asi pět včetně nás, ale prostorné plácky od sebe téměř dokonale odděluje husté křoví. „Připadám si jako v pohádce,“ vzdychá Robert. Za keřovou hradbou se ve vzdálenosti desítek metrů tyčí pásma nízkých stromů, nad které vyčuhují vysocí osamělci. Za nimi už se na blízkém obzoru rýsují siluety hor. Osvětluje nás měsíc, nebe je plné hvězd a vůkol absolutní ticho. Vzduch se od odpoledne výrazně ochladil, jsme ve dvojnásobné nadmořské výšce oproti Temecule, ale je omamujícím čistý, svěží a dokonce snad i lahodnější než pacifický.

Z okolního křoví jsem ulámala chrástí na podpal. Nevím, jestli se to smí, ale je na něm spousta suchých větví, takže ho vlastně čistím. Oheň mě příjemně hřeje, svítí nám a v skrytu duše doufám, že odradí i zvířata, pokud by se rozhodla zkoumat, co jsme zač. Bůh ví, co všechno se v okolí skrývá! Písečná půda a nízký podrost jsou jako stvořené pro hady, štíry, pavouky a jinou havěť.

Uvařila jsem kávu. K večeri nám musí stačit maličký kousek chleba, zapoměli jsme v Temecule koupit nový. K němu zbytek paštiky a dvě rajčata. Navzdory tomu se cítím báječně. Klidně bych tady mohla dva měsíce tábořit a psát. Stačilo by mi obytné auto a satelit kvůli připojení na internet. Nic víc bych nepotřebovala. Robert myslí přesně na to samé. Zůstat tady a...

„Podívej se, kometa! Rychle si něco přeji!“

Jako když se do nebe tne žhavým bičem, na jehož konci hoří střepeček. Zářící šleh padá z nebeské klenby a opravdu má ohon jako kometa. Žádná není hlášená ani očekávaná, takže kometa to určitě není, jenom nějaká zanikající hvězda. Meteor, právě končící svůj život v atmosféře, který na kratičký okamžik před tím, než zmizí ze světa, oslní náhodné diváky a dá jim šanci podlehnout pověrám. To, co si přeješ, když vidíš padající hvězdu, se splní... Padající hvězda byla velká a zářila jako noční slunce. V Oak Grove, daleko od všemožných světel, je i vysoké nebe nízko, koberec hvězd mnohem hustší než jinde a meteor předčil svým intenzivním svitem všechny, které jsem kdy předtím viděla. Ztratila jsem řeč a jenom se dívala. Než jsem se vzpamatovala, vypařil se a zhasl. Měla jsem pocit promarněné příležitosti: kdybych byla pohotovější, třeba bych si pojistila budoucnost. Jenomže vyberte ze svých snů a tajných přání ve zlomku vteřiny jedno jediné! Jak na mě Robert houkl, vůbec mě nenapadlo, co bych si měla přát. Ne že bych neměla žádná přání, ale nemyslím na ně bez přestání. Co vlastně bych si byla bývala přála, kdybych byla bývala pohotovější... Tohle ne, a tohle také není přání hodné padající hvězdy...

Najednou se na obloze objevila další. Už vím, že času je málo, tak rychle rychle – jedno je venku. A stíhám ještě druhé. Jedno se týká byznysu a jedno je osobní. Zdalipak se některé z nich vyplní?

Klidná mírumilovnost parku na mě působí blahodárně. Tohle prostředí uklidňuje a nabíjí.

Fyzicky cítím, jak jsem pookřála, a Robert mi za hodinu potvrzuje úplně stejné pocity. Nejsou tu ani sprchy, ani teplá voda, jenom splachovací záchody a umyvadla se studenou vodou. Voda na vaření se čerpá venku z kohoutků nasazených na trubce trčící ze země. Nevadí mi, že teče pouze studená, nevadí mi ani chlad, který však není tak pronikavý jako na pobřeží. Umývám se od hlavy až k patě, na všech důležitých místech, a potom si s Robertem v autě v klidu a dlouho užíváme svých těl.

Ráno jsme se probudili každý ze svých obvyklých důvodů: mě budí zima a Roberta jeho tělo, hlásící, že i dnes je s organismem vše v pořádku a zůstává mužem. Robert svému tělu poděkuje a odmění ho za perfektní a bezchybný chod. Tím pádem já mohu poděkovat Robertovi za rozehrání. Jsme sladění, jenom nám to občas narušují vnější podmínky. Tady v Oak Grove se ale bez obav milujeme za skly suzuki i za denního světla; v časném ránu není

nikdo nablízku a stejně nás chrání keře. Podruhé jsme se vzbudili až v půl osmé. Slunce už je nad horami a za nočním chladem zůstala jenom nevýrazná a rychle vyprchávací stopa. Vůbec nefouká vítr a příroda se zatím neprobudila. Kromě ojedinělých zvířecích skřeků je stále ještě téměř absolutní ticho. Najednou jsem však zaslechla podivný jemný, pomalý zvuk, který jsem nedokázala určit. Ani odkud pochází. Vzdáleně připomínal lehké tření dveří o podlahu. Žádné dveře se však nablízku neotevíraly ani nezavíraly. Nehýbalo se tu vůbec nic, jen černý pták, snad vrána či havran, zvolna přelétával nad kempem. A pak mi to došlo: to on vydává ten zvláštní šustivý zvuk. Slyšíme šum letících ptačích křídel! Na okamžik jsem si připadala jako ve filmu o pravěku; jako v Jurském parku, kdyby mi nad hlavou přeletěl archeopteryx. Žádné skřehotání nebo krákání; keře se ani nepohnuly, vítr nezaševalil, když jsem najednou znovu uslyšela pravidelný pomalý šustot vydávaný ptačími křídly, jimiž vrána táhle mává nahoru dolů. Jedinečný, omamující, intenzivní a pronikavý zážitek. K snídani máme jenom kávu, chleba už není. Nevadí, i tak je nám báječně a přizvukujeme si navzájem, jak se cítíme nádherně a skvěle. Vyparádili jsme se a vyrazili do Temeculy. Jsem plná naděje a sebevědomí: včera jsem přece naši misi posvětila přáním při padající hvězdě, nemáme se tedy čeho obávat.

Přestože je **Temecula** vinařským centrem jižní Kalifornie, vedle severnějších oblastí si stojí jako maličká bráška. Skoro všechna vinařství i většina z padesáti jenom pěstitelských firem jsou rodinné firmičky, jejichž vinice vypadají ve srovnání s Napa Valley nebo Central Valley jako ovocné zahrádky na zadním dvorku. Réva se pěstuje na celkové rozloze něco přes 1 200 hektarů a jednotliví vinaři obhospodařují jeden patnáct hektarů, druhý deset, třetí dvacet a tak dále. Když jsem stála na kopci u Cilurzo Vineyard & Winery a pozorovala do dálky ubíhající řady holých tyčí na čerstvě vysázené vinici, na kterou bezvýhradně sedělo označení „lán“, snadno jsem podléhala dojmu o „širých lánech“. Je to ale klam.

V Kalifornii se dělá víno už víc než dvě stě let. Začali s tím mniši v misii San Juan Capistrano, která leží u Pacifiku na jižním okraji aglomerace Los Angeles. Jejich tradice pokračuje v třicet kilometrů vzdálené Temecule, kde byly misijní vinohrady založeny v roce 1820. Moderní vinařská současnost tu začala rokem 1966.

Cestou z Oak Grove nemusíme zajíždět až do centra Temeculy, abychom se dostali na **Rancho California Road**, vedoucí údolím vinařů. Stačí na začátku města odbočit na Butterfield Stage Road a po pár minutách najíždíme na temeculskou vinnou silnici. Mám sotva čas na krátkou historickou vsuvku: silnice se jmenuje podle firmy, která provozovala první poštovní službu mezi americkým východem a západem. Přes Temeculu vedla trasa společnosti Butterfield Overland Mail Company od samého počátku jejího působení v roce 1858 a o rok později tady byl dokonce založen poštovní úřad, první ve vnitrozemí jižní Kalifornie.

Hned na začátku údolí, v mírné stráni jednoho z táhlých hřbetů zvlněného terénu, vyčuhuje mezi stromy hnědý kamenný dům podobný francouzskému venkovskému zámečku, s velkými obloukovými okny v zelených rámech: **Thornton Winery**, otevřená v roce 1988. Patří k nejvýstavnějším v údolí, s rozlehlou restaurací a velkým obchodem. Procházím pergolovými brankami kolem kašny na terase restaurace a nenápadně šilhám do

talířů, z nichž se linou omamné vůně. „Chtěl bych mít zase tolik peněz, abych si sem mohl zajít na oběd, dát si láhev vína a vychutnat si ho,“ sní Robert. „Nemuselo by to být denně, stačilo by jednou týdně.“ V této předsezonní době by lunch přišel na čtyřicet dolarů za každého, za láhev vína bychom zaplatili třicet šest dolarů. Pikantní krevetkový vývar, indonéské kuřecí satay jako předkrm a hlavní chod bychom si mohli vybrat z opečeného mořského jazyka na mandlích, hřebenatek na pepři nebo salátu z grilovaných marinovaných kachních prsíček – plus samozřejmě různé čerstvé i grilované zeleniny a houbičky, pikantní omáčky, chutné zálivky a pečené brambory. Večeře by byla pro každého o deset dolarů dražší, za víno se platí stejně.

Slunce pálí, tomuto počasí se tady říká *short sleeve shirt weather*, počasí na tričko s krátkým rukávem. Duben už je hodně vzdálený zimě s její průměrnou teplotou kolem šestnácti stupňů, mnohem blíže má k letním měsícům, kdy zde bývá 26 až 32 stupňů. To jsou ovšem jenom průměry, dnes odpoledne naměřili třicet stupňů.

Sedla jsem si na zídku a dívala se na protější kopec, kde roste réva patřící **Hart Winery**. Vinařství rodiny

Hartových dobře dokumentuje vznik, rozvoj i rozsah moderního vinařství v údolí Temecula: začali v roce 1973, kdy koupili pět hektarů, aby na nich vysadili révu. První víno stočili roku 1980, v roce 2002 pěstovali révu na ploše čtyři a půl hektaru a produkovali 6 000 kantonů ročně (tj. 72 000 lahví). Historie ostatních vinařů je přibližně stejná.

Na svazích kolem silnice se střídají už zarostlé zelené vinice se zatím lysými, nově osázenými, na kterých vyznačují budoucí keře jenom dlouhé řady holých tyčí. Zdejší **úrodná půda** vzniká díky zvětrávání živců obsažených v granitovém podloží. Granit, minerální odrůda žuly, se skládá hlavně ze živce, křemene a slídy. Živce, to jsou hlinitokřemičitany obsahující zejména draslík, sodík a vápník. Rozpadají se, výrazně se podílejí na vzniku půd a obohacují je o životodárné minerály. Na granitových půdách se rodí mimořádně kvalitní hrozny. Réva totiž nemá ráda trvalou vlhkost kolem kořenů, a aby rostla, potřebuje dobře odvodněnou půdu. Lehká písčitohlinitá granitová hlína je z tohoto hlediska ideální, protože umožňuje vodě snadno protékat. Půdy tohoto typu přispívají k jasné, čisté, průzračné odrůdové chuti bez pachutí či bylinných příchutí, které má na svědomí vlhké podloží. Protože však réva na druhé straně potřebuje vláhu, jsou vinohrady protkány soustavou podzemních zavlažovacích kanálů.

Půda by ale byla k ničemu, kdyby nefungovalo i počasí. Temecula vyniká unikátním klimatem. Jak slunce ohřívá vnitrozemské temeculské vinařské údolí, vzduch stoupá a vytváří oblast nízkého tlaku. Od Tichého oceánu sem proniká chladnější a mnohem těžší vzduch. Pobřežní hornaté hřebeny mu dovolují vstoupit pouze několika soutěskami a nízkými místy. Pro Temeculu jsou klíčové dvě z nich, soutěsky Rainbow a Santa Margarita: leží totiž přímo za nimi. Chladný oceánský vzduch zpřijemňuje ve vnitrozemí denní teploty a pomáhá vytvořit ideální podmínky pro růst nejlepších hroznů, tedy teplé slunečné dny a chladné noci. Noční chlad zvyšují také meteorologické zákonitosti související s rozdílem mezi nadmořskou výškou vinic (427 až 488 m n. m.), výškou okolních hor (od 600 do 1 000 m n. m.) a působením chladného vzduchu, který se během noci shromažďuje mezi štíty hor. Chladivé noci mají rozhodující význam, protože přímo ovlivňují vývoj chuti, barvy a vůně hroznů.

Velmi málo tady prší, ale pro rána jsou typické lehké mlžné opary setrvávající nad vinicemi do poloviny dopoledne. Suma sumárum: ranní mlhy, intenzivní polední slunce, chladivý

oceánský vánek a chladné noci. To je koktejl, ze kterého je namíchané místní podnebí, ve světě vinohradnictví unikátní.

Ochutnala jsem spoustu vína, ale jako laikovi mi jednotlivé chuti začaly splývat a časem se vytratily. Jednu z nich však lehce cítím dodnes: chladný zlatý Sauvignon Blanc melounově citrusové chuti z Callaway Vineyard & Winery, který mně, milovnici červeného, sklouzl do hrdla jako překvapivá delikatesa.

Možnosti Temeculy zřejmě nejsou ještě vyčerpány, a tak stále vznikají další vinařství. Svou velikostí se neliší od těch, která zde působí už dvacet třicet let.

Stuart Cellars založili Marshall a Susan Stuartovi spolu se svými dětmi Haley, Kendallem a Bradleyem. Révu vysázeli podle francouzské tradice od severu k jihu, „aby zrála rovnoměrně z obou stran“, jak říká Marshall, a první sklizeň ze svých šestnáctihektarových vinic slavili v roce 1999. Na ploše tři a půl hektaru pěstují Chardonnay, na třech hektarech Merlot, na třech Cabernet Sauvignon a na dvou a půl Cabernet Franc. Zbývající čtyři hektary rozdělili mezi Syrah, Viognier a Zinfandel. Sklízají zhruba 240 tun hroznů, z nichž vyrobí 16 000 kartonů prvotřídního jihokaliifornského vína.

Kombinace granitových půd a chladných nocí má vliv na vznik vín s charakterem čerstvého ovoce a pravdivou odrůdovou chutí, zejména pokud jde o aromatické odrůdy. Řada vinařů z Temeculy se snaží uchovat ve svých vínech tuto typickou temeculskou ovocnou chuť a vyhýbá se stáčení vína do sudů, kde podle nich získává „dřevěnou chuť“. Marshall Stuart ale zastává přístup obvyklý v jiných kalifornských oblastech. „Dobré víno musí stárnout v kvalitních sudech,“ tvrdí. Používá sudy z amerického a francouzského dubu, aby své víno ještě více vymezil vůči ostatním. Ovšem přestože sudy mohou sloužit až sedm let, Stuartovi je používají maximálně pět roků, ne víc.

Kromě mladé historie má temeculské vinařství ještě jeden zvláštní charakteristický rys: většina vinařů nepochází z rodin, kde už přinejmenším dědeček a pradědeček byli vinaři, ale sami jsou první vinařskou generací. Mnozí z nich se začali vínu věnovat jako své druhé kariéře, místo důchodu. To je i případ člověka, jenž je vlastně zakladatelem novodobého vinařství v Temecula Valley. I k němu se dostanete po California Rancho Road.

Nejdřív jsme se však zasekli před dopravní značkou, které se musím smát: ve žlutém čtverci postaveném na špičce je nakreslený kůň s jezdcem a pod ním tabulka s nápisem „Xing“, prostě „horses crossing“ neboli „dávej pozor, tady přecházejí silnici koně“. V některých, zejména trochu pustších oblastech Kalifornie bývá tahle značka častější než Pozor, chodci. Temecula je kromě vína pověstná i koňskými ranči a každý turistický prospekt sem láká milovníky jezdeckví.

Pár metrů za značkou jsme odbočili doprava k **Cilurzo Vineyard & Winery**. Vyhoupili jsme se mezi vinicemi na kopeček a kousek od silnice už vidím uprostřed révy na stráni trpasličí větrný mlýn a na vrcholku svahu bílé budovy s červenou střechou – vinařství Cilurzových.

Vicenzo Cilurzo, několikanásobný držitel ceny Emmy jako ředitel osvětlovačů televizní stanice ABC, si naplánoval, že po odchodu na odpočinek povede klidný život v krásném venkovském Temecula Valley. Když tak se ženou zkoumali, k čemu by se daly jejich budoucí pozemky používat, zjistili, že jsou zde podmínky podobné jako v Napa Valley, a někdo jim poradil, aby pěstovali víno. A tak v roce 1967 Vincenzo a Audrey Cilurzovi koupili čtyřicet hektarů půdy východně od Temeculy. O rok později vysadili první vinohrad prémiových odrůd v Temecula Valley a za dalších deset let založili s pomocí svých dvou dětí vinařství a

začali vyrábět své vlastní víno. Když se v roce 1998 posuzovalo na vinařském veletrhu 2 300 vín z celých USA, jediný merlot získal čtyřhvězdičkovou zlatou medaili (soutěžilo 212 merlotů): Cilurzo Winery's 1997 Reserve Merlot, vyrobený výhradně z hroznů vypěstovaných v Temecule. To byl první úžasný úspěch, po kterém pravidelně následují další.

Potřebujeme malý oddech, a tak chvíli posedíme na břehu rybníčka. Vypadá to tady jako na české vesnici: rybník „návesák“ obklopený rákosím a stromy. Na břehu tráva, ve vodě párek kachen, pod stromy dřevěné stoly a lavice. Ani se mi nechtělo zvednout...

Uvnitř, v chladu pod červenou střechou, jsme našli lidi v pilné práci, včetně majitelů. Takhle si tedy důchod nepředstavuji, říkám. Audrey Cilurzová se směje: „Na důchod nemáme čas.“ Jsou schopni zpracovat 250 tun hroznů a vyrábějí 14 000 kartonů vína ročně, to je 168 000 lahví. U Cilurzů jsme si koupili poklad – vynikající detailní mapu všech vinařských oblastí Kalifornie.

Cestou z vinařské exkurze se hlásí hlad. Grepové stromy v sadech podél silnice jsou obsypané červenými koulemi, spousta jich leží i na zemi. Představuji si, jak vypadají uvnitř. Určitě jsou k zbláznění šťavnaté. Zdalipak jsou hořké jako ty, které se prodávají v Česku? Nesmysl, kalifornské grepy přece musí být něco extra. Stačí natáhnout ruku a utrhnout si... Sad nechrání žádný plot – jenom v pravidelných vzdálenostech trčí ze země sloupek s výstražnou tabulíčkou: Trhat zakázáno, pod pokutou pět set dolarů.

Stojím na krajnici, sbíhají se mi sliny, kručí mi v břiše, toužím zakousnout se do ovoce – a předstírám, že jsem si ani nevšimla, že tady nějaké grepy rostou. Robert panáčkuje s foťákem, jako by kalifornské grepy byly slavnou filmovou hvězdou, ze které je úplně vedle. Přibližuje se těsně k obsypaným větvím – náhodný pozorovatel v něm může vidět fotografa posedlého strukturou grepové kůry nebo vášnivého botanika zkoumajícího poprvé v životě kalifornské ovocné kultury. A najednou šup, a jeden grep opustil větev a zmizel v Robertově kapse. A druhý. K tomu jich ještě několik sebere ze země. Klepu se strachy, schovávám je v autě pod oblečení a doufám, že nás nikdo nepozoroval z bůhvíjaké vzdálenosti dalekohledem. Snad se nepřiřítí policejní auto s rozsvícenými majáčky a nebudeme se zodpovídat z loupeže. Až daleko od Temeculy se odvážím ochutnávat – a měla jsem pravdu, kalifornský grep z Temeculy je něco extra: červený, sladký, přetékející šťávou a jenom slaboulince nahořklý. Vůbec nemá vnitřní tvrdou slupku obalující jednotlivé dílky. S čím bych ho mohla srovnat? Možná s červenými grepy španělskými, které se kalifornským vzdáleně podobají. Kalifornské jsou ale jemnější.

Křižujeme po širokých temeculských bulvárech, lemovaných vysokými palmami, zeleným trávníkem a rozkvetlými záhony, i po užších uličkách průmyslové části města. Vůbec se nedivím, že různé studie vychvalují Temeculu jako místo s mimořádnou kvalitou života. Skvělé podnebí, krásná krajina a k tomu osvícení městští konšelé, kteří se snaží vytvářet lidem dobré podmínky k žití i podnikání. Proto se sem stěhují podnikatelé i mladé rodiny jak z Los Angeles, tak ze San Diega. Zatímco v San Diegu, vzdáleném 96 kilometrů a padesát minut jízdy autem, patří pozemky k nejluxusnějším a nejdražším v Kalifornii, městská rada v Temecule umožnila nákup domů a pozemků za přijatelné ceny. Průměrný příjem ve městě byl vyšší než v okolních oblastech, úroveň vzdělání mladých nad státním průměrem a Temecula jedním z nejbezpečnějších měst v jižní Kalifornii (městská rada přijala v roce 1999 standard jeden policejní úředník na tisíc obyvatel). Při sčítání lidu z roku 2000 měla Temecula 57 716 obyvatel – a v roce 2006 dosáhl počet obyvatel téměř devadesáti tisíc.

Dostali jsme se i do jedné z okrajovějších částí města, kde sídlí různé projekční kanceláře, dodavatelské firmy, dopravní společnosti a dokonce je tu i spousta různých výrobních hal. Podle toho, jak se jedním dechem vyslovuje Temecula a víno, by se mohlo zdát, že se tady

všechno točí kolem révy, ale tak to není. V lednu 2003 fungovalo v Temecule 4 174 firem s dohromady více než 35 500 zaměstnanci. Mezi nimi je řada výrobních podniků zajišťujících práci tisícům lidí. Například Guidant, výrobce lékařského vybavení, zaměstnává 2 600 lidí. Osm místních výrobců zaměstnává každý mezi 215 a 530 zaměstnanci, školství dává práci více než 2 000 lidí. Vinařství je hodně výrazné, přitahuje do Temeculy turisty a zviditelňuje město – ale protože se jedná o rodinné firmy a v podstatě dost malé, jako zaměstnavatel nestojí na čele žebříčku.

Ke vzniku **jména Temeculy** se váže roztomilá pověst: indiánský tulák Nahachis trávil svůj život tím, že cestoval sem tam a pojmenovával místa, kam dorazil. Když se dostal na kterýsi z vrchů obklopujících dnešní Temeculu, rozhlédl se po širé zemi, která mu ležela u nohou. Viděl dým z indiánských ohnišť na dně údolí, jenž se mísil s hustou mlhou valící se přes hory na západě. Slunce pronikalo tímto mlžným závojem a vytvářelo něžnou a jemnou pavučinku slunečních paprsků. Okouzlený Nahachis pojmenoval údolí *Temeca*, což v jazyce místních indiánů znamenalo *domov slunce*. Než opustil údolí Duhovou soutěskou (Rainbow) na jižním konci údolí, zastavil se a upřeně hleděl do kraje, jemuž dal jméno – a vtom se proměnil v kámen, údajně po zásahu šípem nějakého lukostřelce. Logiku v tom žádnou nevidím, obvykle se člověk promění v kamení, jestliže se nezbedně ohlíží, kdy nemá, ale jiný kraj jiný mrav. Když v roce 1797 vstoupili španělští misionáři poprvé do Temecula Valley, život tu kvetl už skoro devět století. Indiánské slovo si pošpanělštili na Temecula a to prý doslova přeloženo znamená „země, kde slunce svítí skrz mlhu“.

Slunce je v Temecule dobře prodejným turistickým artiklem. Mají tu skvělá golfová hřiště a provozují se tady všechny obvyklé venkovní sporty, tenisem začínaje a plaváním konče.

V Temecule je 23 parků (město zabírá 68 kilometrů čtverečních) a takzvaných community facilities, městských zařízení, což jsou hlavně různá hřiště, koupaliště, kryté bazény, dráhy pro in-line bruslaře a u nich piknikové plácky, altánky a klubovny. Specialitou jsou **vyhlídkové**

lety v horkovzdušných balonech, jimž místní podnebí vytváří dobré termické podmínky. Kromě balonů tady mají ještě jednu zvláštnost, a to zálibu ve staré veteši, kterou ovšem vzletně nazývají antikvitami. Ona to není jenom temeculská rarita, obchody s „antikvitami“ jsem viděla ve značném množství všude, kde jsme se po USA pohybovali. V Temecule jich ale je víc než 640. To se mi zdálo na 58 000 obyvatel v době, kdy jsme tam byli, poměrně dost. Jeden obchod na devadesát lidí. Když vezmu jako jednotku rodinu, mámu-tátu-jedno dítě, tak připadá jedno „starožitnictví“ na třicet rodin. A to jsem z počtů ani nevyloučila mimina. Pro mě je však mnohem významnější, že v Temecule funguje supermarket Albertsons. Jeden stojí přímo u silnice číslo 79, při cestě z Oak Grove. S chlebem je to vždycky dost špatné. Jedinou jistotou je Publix se svou fenomenální pekárnou, jenže Publix v Kalifornii není. Albertsons v Temecule mi ale připravil šok: měl pekárnu – to ovšem ještě nic neznamená, protože pekárna v americkém supermarketu může nabízet deset druhů čerstvého chleba, a všechny nepoživatelné, zažila jsem to už nejednou. Ovšem bílý česnekový chléb z Albertsons v Temecule – to byla lahůdka. Byli jsme vyhladovělí, zvědaví a měli jsme na něj strašnou chuť. Sedli jsme si do auta a přímo na parkovišti jsme ten bochníček skoro celý snědli. Americké chleby obvykle váží šedesát deka, takže nic moc. Když se povedou jako tenhle, jsou měkoučké a lehoučké jako nejlepší francouzská bageta, ale přitom mají silnější střídku a chutnají chlebově. Netuším, jak to dělají. Namazali jsme si ho margarínem a polykali

jeden krajíc za druhým. Zapíjeli jsme je vodou. Dočista vězeňská strava, až na ten margarín. Ale skvělá.

Poslední noc v Oak Grove se moc nepovedla. Zima padla už zvečera. Nad ránem mě venkovních pět šest stupňů rozklepalo zimou. Nemohla jsem vůbec spát, protože se mi zdály dlouhé, děsivé sny. Rozbolela mě záda a cítila jsem se jako rozlámaná. Ulevilo se mi až za úsvitu v teple Robertovy náruče. Ráno se obloha v Oak Grove opírala málem o okolní keře. Ještě jsme nebyli přichystaní na další cestu, když se z šedivých mraků spustil drobný déšť. Těsně před odjezdem z Temeculy jsme se zastavili ve Wal-Martu. Kalifornské Wal-Marty většinou věnují spoustu místa potravinám. (V některých státech naopak potraviny ve Wal-Martu vůbec nejsou, s výjimkou čtyř regálů s nápoji, cukrovinkami, trvanlivými chleby a konzervami s Campbellovou polévkou a fazolemi.) Vyjeveně zírám na vyložené grepy: pětilibrové balení (2,30 kg) grepů z Texasu stojí 59 centů, floridské jsou za 69 centů – a za kalifornské dáte 1,29 dolaru! Tohle ať mi někdo vysvětlí! Sázka do chlebové loterie tentokrát vyšla, kulatý bochníček s rozšklebenými a krásně vypečenými zářezy označený San Francisco Style Sour Dough – tedy zadělávaný kváskem – a vážící 680 gramů stojí 1,72 dolaru. Jen se na něj podívám, a už mám chuť se zahryznout – což také udělám, hned jak se za námi zavřou automatické dveře Wal-Martu. Bílý, křupavý a dobrý. Nic nás nemůže odradit od dalšího jídla na parkovišti – kulturu stolování máme dost slabou! Suchý chléb s jablkem a vodou – třebaže to tak nevypadá, je to skvělá svačinka. Nebo to byl spíše oběd? Když se tak dívám do našich zásob, které věrně odrážejí stav peněženky, byla to patrně i večeře.